ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA

LIEPĀJAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS

LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Liepājā 2014.gada 28.februārī

Administratīvā rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese S.Blūma,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. B/ pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Talsu novada domei izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu par kompensācijas Ls 17 647,50 apmērā izmaksu pieteicējai par politiski represētā tēva /pers. C/ komunistiskā režīma nepamatoti atsavināto kustamo mantu.

Aprakstošā daļa

[1] 2013.gada 15.maijā pieteicēja /pers. B/ vērsusies ar iesniegumu (turpmāk – Iesniegums) Talsu novada domē, lūdzot pieņemt lēmumu par papildus kompensācijas izmaksu pieteicējai Ls 17 647,50 apmērā par pieteicējas tēvam /pers. C/ represiju rezultātā atsavināto mantu (turpmāk – kompensācija) *(lietas 15.-16.lapa)*.

[2] Izskatot pieteicējas 2013.gada 15.maija iesniegumu Talsu novada dome (turpmāk – Dome) 2013.gada 29.augustā pieņēma lēmumu Nr.531 (protokols Nr.22, 10.punkts) „Par /pers.B/iesniegumu" (turpmāk – Lēmums), ar kuru nolemts atteikt izmaksāt pieteicējai par politiski represētā tēva /pers. C/ komunistiskā režīma nepamatoti atsavināto kustamo mantu, pamatojoties uz to, ka kompensācija par Iesniegumā norādīto kustamo mantu pieteicējai jau piešķirta ar Talsu rajona Tautas deputātu padomes (turpmāk – TDP) izpildkomitejas 1989.gada 16.novembra lēmumu Nr.443, Talsu rajona TDP valdes 1994.gada 21.aprīļa lēmumu Nr.33/8 un Talsu rajona padomes 1994.gada 20.jūlija lēmumu Nr.5/2 *(lietas 12.-14.lapa)*.

[3] Pieteicēja 2013.gada 1.oktobrī Administratīvajā rajona tiesā iesniegusi pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirta kompensācija. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Par represiju rezultātā zudušo kustamo mantu pieteicējai ar Talsu rajona TDP izpildkomitejas 1989.gada 16.novembra lēmumu Nr.443, Talsu rajona TDP valdes 1994.gada 21.aprīļa lēmumu Nr.33/8 un Talsu rajona padomes 1994.gada 20.jūlija lēmumu Nr.5/2 pieteicējai kopumā izmaksāta kompensācija Ls 672 apmērā.

[3.2] Pieteicēja norāda, ka kompensācijas apmērs viņu neapmierināja, tomēr viņai netika izskaidrota iespēja vienoties par kompensācijas apmēru vai pārsūdzēt pieņemto lēmumu, tikai paskaidrots, ka tāds esot noteiktās kompensācijas apmērs, kā arī netika piedāvāta iespēja noslēgt vienošanos par pieteicējai piešķiramās kompensācijas apmēru, atbilstoši Latvijas Republikas Ministru Padomes 1992.gada 26.maija lēmumā Nr.191 „Par nolikumu par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR vai KPFSR sastāvā iekļautās Latvijas PSR teritorijas atzīta par nepamatotu" apstiprinātā Nolikuma (turpmāk arī – Nolikums) 5.punktam, kurš noteic, ka pārējās mantas kompensācijas vērtība nosakāma pēc pušu vienošanās, bet tāda starp pieteicēju un Talsu rajona padomes komisiju nav tikusi panākta.

[3.3] Pieteicēja, atsaucoties Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 17.novembra spriedumu lietā Nr.A42479708 uzskata, ka pieteicējai pienākošais kompensācijas apmērs par mājlopiem un mājputniem ir Ls 17 849,50, savukārt, par konfiscēto lauksaimniecības tehniku Ls 470. Līdz ar to kopējam par lopiem un lauksaimniecības tehniku aprēķināmās kompensācijas apmēram ir jābūt Ls 18 319,50, no kā atrēķināma jau izmaksātā kompensācija Ls 672 apmērā.

[4] Paskaidrojumā tiesai *(lietas 9.-11.lapa)* Dome pieteikumu uzskata par nepamatotu un lūdz noraidīt, paskaidrojot turpmāk minēto.

[4.1] Lai saņemtu skaidrojumu, vai pašvaldības rīcība būs tiesiska, pieņemot lēmumu par mantas kompensācijas apmēra pārskatīšanu lietās, kur kompensācijas jau izmaksātas, pašvaldība vērsās Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, ar lūgumu sniegt skaidrojumu. 2013.gada 17.jūlijā pašvaldība saņēma Vides aizsardzības un reģionālās ministrijas (turpmāk – Ministrija) skaidrojumu (vēstule Nr.17.18-1e/6483), no kura izriet, ka kompensācijas pārrēķināšana šobrīd nebūtu ne samērīga, ne tiesiski pamatota.

[4.2] Papildus Dome vērš tiesas uzmanību uz faktu, kā līdzīgā veidā mantas kompensāciju saņemšana notika visā Latvijas teritorijā pēc Latvijas Republikas neatkarības atgūšanas. Tādējādi, ja tikai pamatojoties uz faktu, ka 15 gadus pēc kompensācijas piešķiršanas, kompensācijas apmēri un kustamās mantas novērtēšanas apmērs ir lielāks, pašvaldībai būtu pienākums pārskatīt jau piešķirtās kompensācijas, šāda situācija būtu absurda, kas ne tikai degradētu normatīvajos aktos noteikto kompensācijas mērķi, bet gan radītu valsts budžetā nesamērīgu un nepamatotu slogu.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.^{1}panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja nav lūgusi lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un nepastāv citi šķēršļi lietas izskatīšanai rakstveida procesā, tādējādi tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, atzīst, ka pieteikums nav pamatots.

[7] No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka ar Talsu rajona TDP valdes 1994.gada 21.aprīļa lēmumu Nr.33/8 pieteicējai izmaksāta kompensācija Ls 2476,15 apmērā (akti Nr.523 un Nr.524) *(lietas 36.lapa)*. Aktā Nr.523 norādīts, ka pieteicējai izmaksājama kompensācija par mantu, kas nav ietverta Talsu rajona izpildkomitejas 1989.gada 16.novembra lēmumā Nr.443, proti, par vienlemeša dzelzs arklu (1 gab.) Ls 25, dzelzs ecēšām (1 gab.) Ls 15, divjūga dzelzsasu darba ratiem (1 gab.) Ls 40, zirgiem (2 gab.) Ls 280, govīm (2 gab.) Ls 240, cūku (1 gab.) Ls 50, aitām (2 gab.) Ls 15, putniem (7 gab.) Ls 7. Atrēķinot izmaksāto kompensāciju Ls 15 apmērā par sadzīves inventāru un to nepārrēķinot, noteikts izmaksāt kompensāciju par šajā aktā uzskaitīto mantu Ls 485 (Ls 500 – Ls 15) *(lietas 37.lapa)*. Aktā Nr.524 norādīts, ka pieteicējai izmaksājama mājīpašuma Laidzes pagastā /Nosaukums/ nojaukto ēku – dzīvojamās mājas un kūts zudusī vērtība Ls 1991,15 apmērā *(lietas 38.lapa)*.

Savukārt ar Talsu rajona padomes 1994.gada 20.jūlija lēmumu Nr.5/2 pieteicējai izmaksāta kompensācija Ls 172 apmērā (akts Nr.541) *(lietas 39.lapa)*. Aktā Nr.541 norādīts, ka pieteicējai izmaksājama aprēķinātā, bet neizmaksātā kompensācijas daļa Ls 172 apmērā *(lietas 40.lapa)*.

[8] Iesniegumā iestādei un pieteikumā tiesai pieteicēja norāda, ka aprēķinātā un izmaksātā kompensācija par viņas tēvam atņemto kustamo mantu Ls 672 ir nepietiekama, un pieteicēja, pamatojoties uz Administratīvās rajona tiesas 2009.gada spriedumā lietā Nr.A42479708 norādītajām kustamās mantas vērtībām, lūdz aprēķināt kompensāciju par mājlopiem šādā apmērā: par diviem zirgiem Ls 16 000, divām govīm Ls 1400, vienu cūku Ls 192, divām aitām Ls 240, septiņiem mājputniem Ls 17,50, kopā Ls 17849,50. Savukārt kompensācija par lauksaimniecības inventāru un mājas iedzīvi, pieteicējas ieskatā, būtu aprēķināma šādā apmērā: par vieniem divjūga dzelzasu darba ratiem Ls 250, vienu vienlemeša vienzirga arklu Ls 80, vienām dzelzs ecēšām Ls 140. Kopā par lopiem un lauksaimniecības tehniku aprēķināmās kompensācijas apmēram būtu jābūt Ls 18 319,50, no kuras jāatrēķina jau izmaksātie Ls 672. Līdz ar to pieteicēja lūdz izmaksāt papildus kompensāciju Ls 17 647,50 apmērā par viņas tēvam represiju rezultātā atsavināto mantu.

Atbildētāja uzskata, ka kompensācijas pārrēķināšana nebūtu ne samērīga, ne tiesiski pamatota, jo kompensāciju par viņas tēvam atņemto kustamo mantu pieteicēja jau ir saņēmusi un mantas sastāvs nav mainījies.

Līdz ar to lietā ir strīds par to, vai pieteicējas lūgums pārrēķināt jau izmaksātās kompensācijas apmēru, ņemot vērā Administratīvās rajona tiesas 2009.gada spriedumā lietā Nr.A42479708 norādītās kustamās mantas vērtības, un izmaksāt starpību, ir pamatots.

[9] Ar Latvijas Republikas Ministru padomes 1992.gada 26.maija lēmumu Nr.191 „Par Nolikuma par kārtību, kādā atdodama manta

vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu, grozīšanu" 1.punktu Nolikums par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu (apstiprināts ar republikas Valdības 1989.gada 29.augusta lēmumu Nr.190) (turpmāk –Nolikums) izteikts jaunā redakcijā.

Atbilstoši Nolikuma 1.punktam pamats jautājuma izskatīšanai par mantas atdošanu vai tās vērtības atlīdzināšanu ir to personu pieteikumi, kuru izsūtīšana par nepamatotu atzīta noteiktā kārtībā, bet, ja viņi miruši, - viņu ģimenes locekļu vai citu mantinieku pieteikumi, kas rajona, pilsētas vai pilsētas rajona (priekšpilsētas) Tautas deputātu padomes izpildkomitejā (valdē), kuras teritorijā šīs personas dzīvojušas pirms izsūtīšanas, iesniegti ne vēlāk kā trīs gadus pēc tam, kad izsūtīšana atzīta par nepamatotu.

Nolikuma 4.punkts noteic, ja mantu (izņemot ēkas) natūrā nav iespējams atdot, pieteikuma iesniedzējam piedāvā kompensāciju ne vairāk kā 12 000 rubļu. Savukārt 5.punkts noteic, ja pieteikuma iesniedzējs nepiekrīt šādai kompensācijas summai, tiek noteikta atdodamās mantas vērtība: 2) lopu, putnu un citas lauksaimniecības produkcijas vērtība – pēc pušu vienošanās, bet, nepārsniedzot attiecīgajā rajonā noteiktās līgumcenas, vai kompensējot natūrā; 4) citas mantas vērtība – pēc pušu vienošanās.

Ar Ministru kabineta 1994.gada 22.marta noteikumiem Nr.71 (prot. Nr. 16 7. §) „Par grozījumiem Nolikumā par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu" Nolikuma 4.punkts izteikts šādā redakcijā: „ja ēkas un citu mantu natūrā nav iespējams atdot, pieteikuma iesniedzējam izmaksā kompensāciju: 4.1. par ēkām — pēc to skaita un vidējās vērtības attiecīgajā vietā pieteikuma izskatīšanas dienā, bet kopā ne vairāk kā 2000 latu; 4.2. par citu mantu — ne vairāk kā 500 latu". Ar minētajiem grozījumiem atzīts par spēku zaudējušu 5.2.apakšpunkts par lopu, putnu un citas lauksaimniecības produkcijas vērtības noteikšanu pēc pušu vienošanās.

No minētajām tiesību normām secināms, ka pamats jautājuma izskatīšanai par mantas atdošanu vai tās vērtības atlīdzināšanu ir personas pieteikums, ja mantu (izņemot ēkas) natūrā nav iespējams atdot, pieteikuma iesniedzējam izmaksā kompensāciju ne vairāk kā 500 latu apmērā.

Kā redzams no lietas materiāliem, pieteicējai saskaņā ar Talsu rajona TDP valdes 1994.gada 21.aprīļa lēmumu Nr.33/8 (akts Nr.523) izmaksāta kompensācija maksimālā apmērā (Ls 500 apmērā) par divjūga dzelzasu darba ratiem, vienlemeša vienzirga arklu, dzelzs ecēšām, diviem zirgiem, divām govīm, cūku, divām aitām, septiņiem putniem. No piešķirtās kompensācijas atrēķināta iepriekš izmaksātā kompensācija Ls 15 apmērā par sadzīves inventāru. Turklāt ar Talsu rajona padomes 1994.gada 20.jūlija lēmumu Nr.5/2 pieteicējai papildus izmaksāta kompensācija Ls 172 apmērā (akts Nr.541).

[10] Nolikuma 6.punkts noteic, ka rajona, pilsētas vai pilsētas rajona (priekšpilsētas) Tautas deputātu padomes izpildkomiteja (valde) iepazīstina pieteikuma iesniedzēju ar viņa pieteikuma izskatīšanas rezultātiem. Priekšlikumus par mantas atdošanu, tās vērtības atlīdzināšanu, naudas vai cita veida kompensācijas izsniegšanu fiksē aktā, kuru sastāda izpildkomitejas (valdes) izveidota komisija. Izpildkomiteja (valde), pamatojoties uz aktu un citiem materiāliem pieņem lēmumu par ēku un citas mantas atdošanu vai to vērtības atlīdzināšanu. Nolikuma 8.punkts noteic, ka strīdus par mantas atdošanu, kā arī par vērtības atlīdzināšanu vai cita veida kompensāciju un tās lielumu, kā arī strīdus starp pilsoņiem par atdodamās mantas vai izmaksātās kompensācijas sadalīšanu izšķir tiesa.

No iepriekš minētajām tiesību normām secināms, ka speciāli izveidota komisija priekšlikumus par mantas vērtību fiksē aktā, proti, veic mantas vērtības aprēķinu, savukārt lēmējinstitūcija, ņemot vērā gan šos priekšlikumus, gan citus dokumentus, pieņem lēmumu par mantas vērtības atlīdzināšanu. Savukārt strīdi par mantas vērtības atlīdzināšanu vai cita veida kompensāciju un tās lielumu risināmi tiesā.

Tiesa no lietas materiāliem secināms, ka pieteicēja nav izvirzījusi priekšlikumus par mantas vērtību, aktu izpildkomitejas (valdes) izveidota komisija nav sastādījusi un tiesā pieteicēja nav vērsusies.

Tādējādi tiesa secina, ka Talsu rajona TDP valdes 1994.gada 21.aprīļa lēmums Nr.33/8 un Talsu rajona padomes 1994.gada 20.jūlija lēmums Nr.5/2 ir stājušies spēkā un kļuvuši neapstrīdami. Ņemot vērā, ka pieteicēja ir vērsusies iestādē vairāk kā trīs gadus pēc minēto administratīvo aktu spēkā stāšanās dienas, šādu lēmumu pārskatīšana administratīvajā tiesā vairs nav iespējama. Līdz ar to mantas noteiktās vērtības pārskatīšana vairs nav iespējama.

[11] Pieteicēja norāda, ka kompensācijas apmērs viņu neapmierināja, tomēr viņai netika izskaidrota iespēja vienoties par kompensācijas apmēru vai pārsūdzēt pieņemto lēmumu, netika piedāvāta iespēja noslēgt vienošanos par pieteicējai piešķiramās kompensācijas apmēru, atbilstoši Nolikuma 5.punktam.

Tiesa norāda, ka likuma „Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību"7.pants noteic, ka spēkā esošie likumi un Ministru kabineta noteikumi ir saistoši visā Latvijas teritorijā, un neviens nevar aizbildināties ar to nezināšanu.

No pieteicējas norādītā secināms, ka pieteicēja atzīst, ka Talsu rajona padome, iespējams, vadījusies no tās rīcībā esošās informācijas par kustamās mantas vērtību, tomēr vēlāk, iepazīstoties ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada spriedumā lietā Nr.A42479708 norādītajām kustamās mantas vērtībām, konstatējusi, ka Talsu rajona padomes vērtējums neatbilst faktiskajai atņemtās kustamās mantas vērtībai.

Saskaņā ar Nolikuma 4.punktu, ja ēkas un citu mantu natūrā nav iespējams atdot, pieteikuma iesniedzējam piedāvā kompensāciju: 4.1. par ēkām – pēc to skaita un vidējās vērtības attiecīgajā vietā pieteikuma izskatīšanas dienā, atbilstoši 5.punktam, ja pieteikuma iesniedzējs nepiekrīt šādai kompensācijas summai, tiek noteikta atdodamās mantas vērtība: 5.1. ēku vērtība – ņemot vērā pieteikuma izskatīšanas laikā inventarizācijas dienesta noteiktās cenas; 5.2. lopu, putnu un citas lauksaimniecības produkcijas vērtība – pēc pušu vienošanās, bet nepārsniedzot attiecīgajā rajonā noteiktās līgumcenas, vai kompensējot natūrā.

No minētā izriet, ka zaudētās mantas vērtība saskaņā ar Nolikumā noteikto tiek noteikta atbilstoši attiecīgās mantas vērtībai pieteikuma par kompensācijas izmaksu izskatīšanas brīdī. Tas izriet arī no pieteicējas norādītā Administratīvās rajona tiesas 2009.gada sprieduma lietā Nr.A42479708, kur tiesa ir ņēmusi vērā pušu rīcībā esošo informāciju par mantas vērtību, kas ņemta vērā pieņemot konkrētajā lietā pārsūdzēto Lēmumu, uz 2008.gada 22.janvāri. Apstāklis, ka laika gaitā ir mainījušās preču tirgus cenas, nav pamats kompensācijas pārrēķinam, ņemot vērā, ka kompensācija par pieteicējas tēvam atņemto kustamo mantu jau tika izmaksāta un mantas sastāvs nav mainījies.

[12] Ņemot vērā iepriekš konstatēto, tiesa atzīst, ka nepastāv priekšnoteikumi pieteicējas prasītā labvēlīgā administratīvā akta izdošanai, līdz ar to pieteikums ir noraidāms kā nepamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu un 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. B/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Talsu novada domei izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu par kompensācijas Ls 17 647,50 apmērā izmaksu pieteicējai par politiski represētā tēva /pers. C/ komunistiskā režīma nepamatoti atsavināto kustamo mantu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese S.Blūma